

Overgang frå barnehage til skule og SFO

Samarbeid og samanheng

Innhold

Føreord.....	3
Kort fortalt	4
Hensikt med planen.....	5
Aktivitetsplan.....	7
Nærare omtale av aktivitetane	8
Litteraturhenviing.....	20

Føreord

Planen er utarbeidd gjennom prosjektet Hallo! Adjø!, kor målsetjinga var å utvikla ein heilskapleg overgang frå barnehage til skule og SFO, som kjem alle barn til gode. Planen er forankra i lovverk¹, Stortingsmeldingar², rammeplan til barnehage og SFO, sentrale rettleiarar³, andre satsingsområde i kommunen⁴ samt aktuell forskning⁵. I tillegg har prosjektleiar utarbeidd ei kartlegging av behov i Sveio knytt mot overgangen, med utgangspunkt i observasjonar, samtalar og intervju med aktuelle kandidatar som leiarar og tilsette i barnehage, skule, SFO, PPT, helse, foreldre og barn. Desse har vore med å påverka innhaldet i planen. Medverknad har stått sterkt i planprosessen og i utforminga av aktivitetane. Planen har eit universelt utforma preg, kor inkluderande fellesskap står i fokus. I hovudsak skal dei aller fleste aktivitetane famne alle. Er det nokre barn som har trong for fleire aktivitetar enn det som står i planen, skal dette bli fanga opp gjennom fastsette møtepunkt, der ein kan supplere med individuelle tilpassingar, i tillegg til dei ordinære aktivitetane.

Planen skal vere eit arbeidsreiskap som skal vere kontinuerleg i bruk. Det er einingsleiarane sitt ansvar å sikra gjennomføring av aktivitetane på ein god måte. Aktivitetane som er omtala i overgangsplanen er forpliktande for alle kommunale skular og barnehagar, medan private barnehagar blir sterkt oppmoda til å fylgja planen. Det er rom for lokale variasjonar, men det som er omtala i planen skal vere ein minste standard.

¹ Barnehagelova, Opplæringslova, Rammeplan SFO

² Nr 6, Tett på, nr 19 Tid for lek og læring og nr 21 Lærelyst.

³ Utdanningsdirektoratet 2014, Bufdir (2009), Bufdir (2017)

⁴ Betre Tverrfagleg innsats, Oppvekstreforma, inkludering

⁵ Lesesenteret (2018), Nyhagen, M. S. (2021), Drugli, M. B. og Nordahl, T (2016), Hogsnes, (2019), Hogsnes (2014), Hogsnes (2025)

Kort fortalt

Overgangar

- Overgangar er ein stressande fase i livet.
- Sveio kommune har utarbeida ein plan for å sikra at overgangen frå barnehage til skule og SFO skal opplevast som heilskapleg og trygg.
- Overgangen må sjåast som ein prosess kor ein skal verta kjend, finna plassen sin i eit fellesskap og oppleva tilhøyrighet i den nye institusjonen. Denne prosessen byrjar medan barnet går i barnehagen og held fram etter at barnet har byrja på skulen.

Aktivitetar før skulestart

- Barnehagane har eige førskuleopplegg for skulestartarar. Alle barnehagane nyttar Sveiosekken.
- Ansvarsgruppemøte og fagmøte ved behov
- Storforeldremøte med tema overgang
- Tilsette frå skulen besøker barnehagane
- Salamanderklubben (tre treff)
- Besøksdagar til skulen
- Utfylling av overgangsskjema
- Overføringsmøte for barn som kan trenga ekstra tryggleik ved behov

Aktivitetar etter skulestart

- Nettverk for tilsette i barnehage, 1.klasse og SFO
- Helsesjuepleiar kallar inn til 6 års kontroll
- Helsesjuepleiar blir kjent med 1.klasse
- Bli – kjent – samtale
- Teaterførestilling med tema venskap
- LITTFest på biblioteket
- Storforeldremøte med tema foreldreskap og inkludering

Til foreldre

- Bli kjent med skulevegen saman med barnet ditt
- Leik på skulen sitt uteområdet saman med barnet ditt
- Framsnakk skulen og tilsette på skulen
- Snakk med barnet ditt om skulen både før og etter skulestart
- Les for barnet ditt kvar dag
- Vis interesse for det barnet er oppteken med og bruk tid saman
- Inkluder andre barn og hjelp barnet ditt å inkludere

Hensikt med planen

Planen har som mål å sikre lovfesta samarbeid mellom barnehage, skule og SFO, samt å skape samanheng og kontinuitet for barna i overgangen mellom barnehage skule og SFO.

Opplæringslova § 4-7

- Kommunen skal sørge for at barna får ein trygg og god overgang frå barnehagen til skolen og skolefritidsordninga.

Barnehagelova § 2a

- Barnehagen skal samarbeide med skolen om barnas overgang frå barnehage til skole og skolefritidsordning (...). Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang.

Rammeplan SFO

- SFO skal bidra til å skapa ein god og trygg overgang frå barnehage til skole og SFO saman med skolen og barnehagen

Å skape samanheng handlar om å leggje til rettes for eit heilskapleg opplæringsløp der enkeltbarnet blir møtt ut frå egne føresetnadar og behov, slik at det kan lære og utvikle seg fagleg, sosialt og emosjonelt. Samstundes må barnet oppleve sosial, fysisk og innhaldsmessig kontinuitet mellom institusjonane. Overgangsplanen skal vera med å sikre denne kontinuiteten, slik at «barna kan møte skulen med nysgjerrigheit og tru på egne evner»⁶. Overgangen må sjåast som ein prosess der ein bygger vidare på erfaringar og kunnskapar frå barnehagen inn i skule og SFO. «Å oppleve sammenheng mellom barnehagen og skolen og trygghet i en ny hverdag, bidrar til tro på egne krefter i møte med andre barn, læringsmiljøet, lærerne og læringsarbeidet i skolen»⁷. Det er ein grunnleggjande føresetnad for all utvikling og læring at barn trivst, opplever meistring og kjenner seg trygge og inkluderte⁸. Inkluderande fellesskap, tryggleik og meistring er difor grunnpilarane i overgangsaktivitetane.

For å bygge kapasitet og ruste barna til små og store overgangar og utfordringar i utdanningsløpet og livet generelt, er det heilt sentralt å bygge gode lag rundt barna, jamfør stortingsmelding 6, oppvekstreforma og Betre Tverrfagleg Innsats. Difor er både helsesjukepleiar, PPT, spesialpedagog, skulekontoret, biblioteket, rektorar, styrarar, tilsette i barnehage, skule og SFO, føresette og barna sjølve, inkludert i overgangsaktivitetane i større eller mindre grad. Målsetjinga er at foreldre, barn og tilsette, ikkje berre skal vere informert, men at dei skal vere med å påverka overgangsprosessen dei er ein del av.

Overgangsaktivitetane skal vere med å skape ein god overgangskultur ved å sikre møtepunkt, dialog og informasjonsflyt, slik at både føresette og elevar kjenner seg medverkande og trygge, samstundes som overgangen vil opplevast som heilskapleg og god. Ein god kontinuitet og gode møtepunkt er med å bidra til at opplæringa kan tilpassast det enkelte barnet allereie frå fyrste skuledag. «Om me lukkast med ein god overgang aukar me sannsynet for at kvar einskild elev vil få oppleva kontinuitet, tryggleik, fellesskap og meistring både på fagleg og sosialt plan»⁹.

⁶ Rammeplan barnehage

⁷ Lillejord, Børte, Halvorsrud, Ruud og Freyr (2015)

⁸ Læreplan Overordna del kap 3.1

⁹ Lillejord, Børte, Halvorsrud, Ruud, og Freyr (2015)

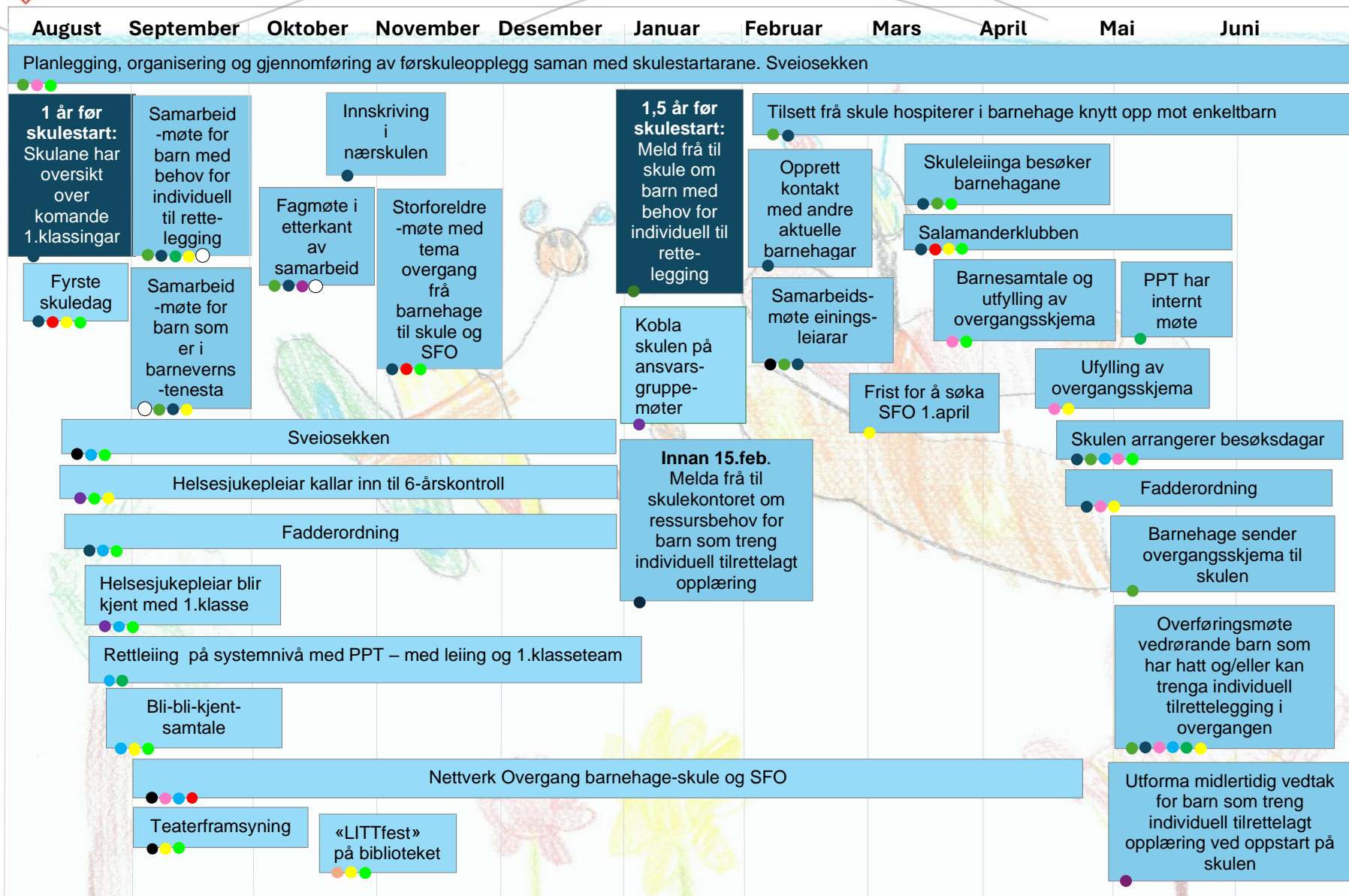

Utvikla eit nytt heilskapleg system for overgangen mellom barnehage, skule og SFO som kjem alle barna til gode

Dette betyr i praksis at

- Barnet opplever **samanheng** frå barnehagen til skule og SFO.
- Barna får ta med seg **interessene** sine og ha nytte av den **dugleiken** dei tileigna seg i barnehagen i møtet med skulen og SFO.
- Barna kjenner seg **trygge** i overgangen og opplever skule og SFO som ein god plass å vera.
- Barnet opplever å bli ein del av eit **inkluderande fellesskap**.
- Barnet opplever å bli **møtt** ut frå egne føresetnadar og behov slik at det kan lære og utvikle seg i takt med seg sjølv.
- Barnet får færre stressbelastningar, og opplever **meistring**.
- Barn og foreldre opplever **flyt på informasjon** i overgangen.
- Barnet har ei **god utvikling** både fagleg, sosial og emosjonelt.
- Kvar enkelt barn opplever **tilhøyrse** i klassen og på skulen.
- Barn og foreldre har ei sentral rolle i overgangen, med **medverknad** gjennom deltaking på aktivitetar.
- Alle elevar **full fører** grunnskulen og vidaregåande skule.

○ Ansvar/deltakarar: ● Rektor ● Styrar ● Helsesjukepleiar ● PPT ● Skulekontoret ● SFO ● Pedagogisk leiar ● Lærar ● Bibliotek ● Foreldre ● Skulestartar/1.klassing
 ○ Aktuelle instansar som barnevern, BUP, fysio, logoped, barnevern, helse, habiliteringstenesta- ■ Før skulestart ■ Etter skulestart
NB: Den som står fyrst er ansvarleg for at aktivitet vert gjennomført.

Nærare omtale av aktivitetane

1. Styrar melder frå til skulen om barn med behov for individuelt tilrettelegging

Mål: Skulen skal få ein oversikt over kva som må vera på plass når barnet byrjar på skulen.

- ✓ Meldinga skal innehalde kva kompetanse skulen må ha for å ta i mot barnet og kva plass/utstyr som trengst.
- ✓ Ved behov kan styrar kalle inn til møte.
- ✓ I få tilfelle kan det vere aktuelt at barnet skal gå på ressursavdelinga på Sveio skule, om dette er i tråd med ynske frå foreldra.
- ✓ Hugs samtykke i høve til alle aktuelle instansar!

Opplæringslova § 2-6.

Elevane har rett til å gå på ein skole i nærmiljøet. (...) Etter søknad kan eleven takast inn på anna skole enn den eleven har rett til å gå på.

2. Helsestasjon koplar skule på ansvarsgruppemøter

Mål: Skulen får bli kjend med barnet og behova til barnet gjennom møte med helsestasjon, føresette og eventuelle andre instansar som er ein del av det nære laget rundt barnet, slik at dei på best mogleg måte kan planleggja tilrettelegging for trivnad og inkludering.

- ✓ Helsestasjon inviterer aktuell skule til ansvarsgruppemøte.
- ✓ Overgang er ei stor hendig i alle barn sine liv. Nokre barn kan ha behov for individuell tilrettelegging for at overgangen skal opplevast som trygg og god.

Stortingsmelding 6

Barnehage, skole og støttesystemet skal samarbeide om å yte tenester til barn og unge med ulike behov.

3. Utsett og tidleg skulestart

Mål: Barn som har behov for det skal kunne få utsett eller framskunda skulestart

- ✓ Foreldre kan søkje eller samtykke til utsett skulestart med eit år, om det føreligg ei sakkunnig vurdering frå PPT, om at dette er det beste for barnet.
- ✓ Foreldre kan søkje eller samtykke til skulestart det året barnet fyller 5 år, om det føreligg ei sakkunnig vurdering frå PPT som seier at dette er forsvarleg.

Opplæringslova § 2-4.

Kommunen skal a eit barn byrje på skolen det året barnet fyller sju år, dersom foreldra søkjer om det eller samtykkjer og det etter ei sakkunnig vurdering er tvil om at barnet er kome langt nok i utviklinga si til at det bør byrje på skolen det året barnet fyller seks år.

Opplæringslova § 2-4.

Kommunen kan la eit barn byrje på skolen det året barnet fyller fem år, dersom foreldra søkjer om det eller samtykkjer og ei sakkunnig vurdering viser at det er forsvarleg.

4. Skulane har oversikt over kommande 1.klassingar

Mål: Alle skular har oversikt over kven neste årskull er og veit kva barnehage dei skal samarbeide med om overgangen.

- ✓ Rektorane får ein oversikt over kor barna går i barnehage, for å kunne samarbeida med aktuelle barnehagar om overgangen.
- ✓ Det er viktig å vera merksame på barn som ikkje går i barnehage, barn som går i ein anna barnehage enn dei «soknar til», eller utanfor kommunen og barn som kjem flyttande.

5. Planlegging, organisering og gjennomføring av førskuleopplegg for skulestartarar

Mål: Barnehagen skal leggje til rettes for at dei eldste barna har med seg erfaringar, kunnskap og dugleikar som kan gje dei eit godt grunnlag og god motivasjon for å byrje på skulen.

- ✓ Barnehagane i kommunen skal ha eit felles fokus når dei planlegg førskuleopplegget, som skal vere i tråd med barnehagen sin rammeplan, samt lokale og sentrale satsingar som inkluderande fellesskap, språkløyper, vaksenrolla og tryggleikssirkelen. Sjølve innhaldet må tilpassast den enkelte barnehage.
- ✓ Planlegging og gjennomføring av førskuleopplegget skal gjerast i samarbeid med førskulebarna for å sikre medverknad og motivasjon hos barna.

Rammeplan barnehage
Barnehagen skal leggje til rette for at dei eldste barna har med seg erfaringar, kunnskap og ferdigheiter som kan gi dei eit godt grunnlag og god motivasjon for å begynne på skulen.

6. Samarbeidsmøte for barn i barnehage med behov for individuelt tilrettelegging og

7. Samarbeidsmøte for barn som er i barnevernstenesta ved behov

Mål: Sikra at det blir lagt til rette for at barnet opplev tryggleik, meistring, utvikling og blir ein del av eit inkluderande fellesskap i skulen.

- ✓ Møte skal vere relasjonsbyggande og ha fokus på planlegging av skuletilbod.
- ✓ Foreldra sine tankar og barnet sitt uttrykk for kva som er viktig i overgangen skal særleg vektleggast.
- ✓ Det må leggjast ein plan for korleis barnet skal bli kjend med skulen sitt fysiske rom, tilsette på skulen og klassevener. Kva treng barnet utover dei overgangsaktivitetane som allereie blir gjennomført.
- ✓ Føresette skal elles bli orientert om rutinane for overgang frå barnehage til skule og SFO, samt PPT si rolle i overgangen og i skulen.
- ✓ Vidare møter etter avtale og behov.
- ✓ Informasjon og samtykke til fagmøte.
- ✓ Hugs innkalling med sakliste, samt referat til alle deltakarane.
- ✓ Barnehagen er ansvarleg for møtet etter punkt 6. Barnevernet er ansvarleg for møtet etter punkt 7.

Opplæringslova § 10-1.
Ved handlingar og avgjerder som vedkjem elevar, skal kva som er best for eleven, vere eit grunnleggjande omsyn.

Opplæringslova § 11-12.
Elevar som heilt eller delvis mangla funksjonell tale og treng alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få bruke eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæring.

8. Fagmøte i etterkant av samarbeidsmøte for barn med behov for individuell tilrettelegging

Mål: Sikre at det blir lagt til rette for at barnet opplev tryggleik, meistring, utvikling og blir ein del av eit inkluderande fellesskap i skulen.

- ✓ Møtet skal brukast til å avklare praktiske rammer kring samarbeid, ressursar og eventuelle overgangsaktivitetar utover det ordinære.
- ✓ Det blir viktig å leggje ein plan for kompetanseoverføring frå barnehagen til skulen og SFO, knytt til barnet sine spesifikke behov.
- ✓ Hugs samtykke i høve til alle instansar som deltek.
- ✓ Styrar er ansvarleg for møtet.

Stortingsmelding 6

Barnehage, skole og støttesystemet skal samarbeide om å yte tenester til barn og unge med ulike behov.

10

9. Innskriving i nærskulen

Mål: Føresette er informert om at barnet er skrive inn i skulen.

- ✓ Rektorane opprettar kontakt med dei aktuelle heimane.
- ✓ Skulen sender ut brev/digibrev til foreldre om informasjon kring innskriving. Sjølv innskrivinga skjer digitalt i VISMA.

10. Storforeldremøte med tema overgang frå barnehage til skule og SFO

Mål: Gi informasjon som skal trygge og gjer foreldre kjent med prosessar i overgangen, slik at dei kan vere med å førebu og trygge barna sine på overgangen og skulestart.

- ✓ Foreldre vil kunne oppleve store skilnadar frå eigen skulegang til barnet sin skulegang, det er difor viktig å ha ei forventningsavklaring kring overgangen og skulestart.
- ✓ Innhald på møte:
 - Kort om overgangar.
 - Korleis foreldra kan førebu og støtte barnet sitt i samband med skulestart ut frå eit tilknyttingsperspektiv.
 - Aktivitetar for barn og føresette i samband med overgangen.
 - Praktisk informasjon og innhald i SFO.
 - Språk og lesing for og med barn.
 - Informasjon om skulehelsetenesta.
 - Utviklingstrinn, kost og leggjetider til 6-åringane.
 - Biblioteket sine tenester.
- ✓ Rektorane er ansvarleg for møtet, saman med ein representant frå SFO.
- ✓ Det er anbefalt at styrarane deltek på møtet.

Utdanningsdirektoratet

Det vil vera av betydning at foreldre møter barnehagen og skulen med ei positiv innstilling og er godt informert om overgangen.

Rammeplan SFO

SFO skal gi foreldre informasjon om tilbodet, avklara gjensidige forventningar og leggja til rett for at foreldre kan bidra i arbeidet med å vidareutvikle kvaliteten.

11. Tilsett frå skule hospiterer i barnehage knytt opp mot enkeltbarn med behov for individuell tilrettelegging

Mål: Barnet blir kjend med den tilsette under trygge rammer, og den tilsette blir kjend med barnet sine behov og måtar å uttrykka seg på.

- ✓ Nokre barn treng meir tilrettelegging i overgangen mellom barnehage, skule og SFO, enn det som er lagt som eit minimum for alle barn. For barn som vil ha behov for individuell tilrettelegging ved skulestart og i skulen, skal det vurderast hospitering til barnehagen, av tilsett frå skule som vil vera med barnet etter skulestart. Eit alternativ til hospitering kan vere hyppigare skulebesøk/hyppigare møte med lærar og/eller spesialpedagog.
- ✓ Formålet med hospitering:
- ✓ Barnet blir kjend med den tilsette, og den tilsette blir kjend med barnet.
- ✓ Den tilsette frå skule får eit innblikk i korleis det pedagogiske arbeidet blir gjennomført i barnehagen for det aktuelle barnet, slik at ein kan byggje på dette når ein skal gje eit individuelt tilrettelagt tilpassa opplæring i skulen.
- ✓ Opplæring av medisinske behov, stell, rutinar og alternativ supplerande kommunikasjon om dette er aktuelt.
- ✓ Skulen får innblikk i korleis barnehagen jobbar med inkludering.

Utdanningsdirektoratet
Det er spesielt viktig med et nært samarbeid mellom barnehage og skole for barn som har behov for særskilt tilrettelagt omsorgs- eller læringsmiljø og eventuelt spesialundervisning.

12. Opprett kontakt med andre aktuelle barnehagar enn barnehagane i Sveio

Mål: Opprette eit samarbeid mellom barnehage og barneskule slik at barnet opplever ein god overgang til skulen

- ✓ Om det er barn som kjem frå ein anna barnehage enn barnehagane i Sveio kommune, blir det tilrådd at rektor tek kontakt med aktuell barnehage for å opprette eit samarbeid om overgangen.
- ✓ Rektor informerer barnehagen om overgangsrutinane til Sveio, då særskilt dato for besøksdagar, Salamanderklubben og overgangsskjemaet.
- ✓ Rektor etterspør om barnehagen har mogelegheit til å fylgja Sveio si rutine, med utfylling og innsending av overgangsskjema til skulen.

13. Melde frå til skulekontoret om ressursbehov for barn som treng individuell tilrettelagt opplæring

Mål: Skulekontoret får ein oversikt over naudsynte ressursar det er trong for på den enkelte skule.

- ✓ Skuleleiinga skal melde frå til skulekontoret om kva ressursar dei har trong for i samband med enkeltbarn som skal byrje på skulen. Dette kan omhandle fysisk tilrettelegging, utstyr og kompetanse.
- ✓ Elevar har behov for den personlege assistansen dei treng for å kunne delta i opplæring.
- ✓ Frist 15. februar.

Opplæringslova § 4-7.
Kommunen skal sørge for at barna får ein trygg og god overgang frå barnehagen til skolen og skolefritidsordninga.

Opplæringslova § 11-4 og 11-5.
Elevar har rett til den personlege assistansen/tekniske hjelpemidla og den fysiske tilrettelegginga dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbyte av ho (...).

14. Sveiosekken

Mål: Barna får møte kjend innhald i skulen som kan vere med å skapa samanheng og innhaldsmessig kontinuitet mellom institusjonane.

- ✓ Sveiosekken er ein sekk med innhald og instruksjonar som skal nyttast både i barnehage og skule, for å skape samanheng og innhaldsmessig kontinuitet for barna. Hovudtema i innhaldet er venskapet og inkludering.
- ✓ Innhaldet i Sveiosekken:
 - Sander Salamander (bamse)
 - Samtalekort som er laga med bakgrunn i barneintervju og observasjonar, med tema som skulestart, venskap og inkludering. Korta er ulike i barnehage og skule.
 - Bøker
 - Pølsetjuven (barnehage)
 - Verdast rikaste tjuv (skule)
 - Regelleik: Alle mine duer og fisken i det røde hav.
 - Regle: «Salamanderjakt»
 - Song «Det e godt å ha någon» [Det e godt å ha någon \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=...)
 - Årets «Bli-med-dans». Skulen tek i bruk den nye dansen som kjem på hausten. [NRK Super - BlimE!](https://www.nrk.no/...)
- ✓ Innhaldet i Sveiosekken skal nyttast av barnehagane vårhalvåret før skulestart og på hausthalvåret av skulane.
- ✓ Styrarar og rektorar er ansvarlege for at Sveiosekken blir teken i bruk.
- ✓ Skulekontoret er ansvarleg for innhaldet i sekkane og eventuelt byte av innhald.

12

Utdanningsdirektoratet
Å oppleve sammenheng mellom barnehagen og skolen gir trygghet i en ny hverdag, bidrar til tro på egne krefter i møte med andre barn, læringsmiljøet, lærerne og læringsarbeidet i skolen. I et samfunnsperspektiv er samarbeid mellom barnehage og skole nødvendig for å sikre gode læringsresultater og sosial utjevning.

15. Samarbeidsmøte for einingsleiarar

Mål: Sikre samanheng, samarbeid, gjennomføring og kvalitet på overgangsaktivitetane

- ✓ Tema: Planlegging av samarbeid og gjennomføring kring Salamanderklubben, besøksdagar til skulen og besøk av skuleleiinga til barnehagane.
- ✓ Skulekontoret er ansvarleg for møtet. Møte kan med fordel leggjast til eit einingsleiar møte.
- ✓ Om nokre styrar eller rektorar ynskjer, kan dei ta med aktuelle pedagogar til dette møtet.

Utdanningsdirektoratet
Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen.

16. Salamanderklubben

Mål: Fremje inkludering og skape ei felles oppleving for barn og føresette i møte med skulen, som gir positive forventningar og bidrar til tryggleik i samband med skulestart og 1.klasse. Skulen blir kjend med barnegruppa og kan leggja best mogeleg til rette for ein tilpassa skulestart for den enkelte elev, allereie frå fyrste skuledag.

- ✓ Tre ettermiddagar på våren blir skulestartarar og føresette invitert til samling med Salamanderklubben på sin skule.
 - ✓ På hausten vil det vere ei teaterforestilling tilpassa 1.klassingane med tema venskap og inkludering.
 - ✓ Etter skulestart blir foreldra oppfordra til å møtas på eige initiativ.
 - ✓ Fokus på samlingane er å bli kjend med kvarandre, bli kjend med fysiske omgjevnadar og bli kjend med innhald i dagens skulen og innhald i SFO, samt legge eit godt grunnla for samarbeid og eit inkluderande fellesskap.
 - ✓ Dei aktuelle skulane sender ut invitasjon med innhald på dei forskjellige samlingane til foreldra.
 - ✓ Rektorane er ansvarleg for gjennomføring av dei tre fyrste samlingane til Salamanderklubben. Kontaktlærar er ansvarleg for å oppfordre foreldre til å møtas på eige initiativ etter skulestart.
- ✓ Innhald i Salamanderklubben:

Samling 1

- Bli kjend med klasserommet og garderoben
- Syng/vis «Det e godt å ha någen»
- [Det e godt å ha någen \(youtube.com\)](#)
- Stasjonsarbeid/oppgåver/leik
- Utlevering av Salamanderposen

Samling 3

- Felles oppstart
- Syng/vis «Det e godt å ha någen»
- Barna blir med tilsette frå SFO for å bli betre kjend med innhald i SFO.
- Foreldre deltek på eit todelt foreldremøte.
- Skulen informerer om praktiske ting, og tek opp andre relevante tema.
- Foreldre blir delte i mindre grupper for å bli betre kjend, og diskutere relevante tema.
- Val av klassekontakt og FAU-representant.
- Skuleleiinga oppfordrar klassekontakt til å fortsetja med Salamanderklubben i form av to-tre sosiale samlingar for heile klassen kommande skuleår.

Kunnskapsdepartementet
Informerte, positive og deltakende foreldre kan bidra til å trygge og motivere barnet, slik at de møter skolen med pågangsmot og entusiasme.

13

Læreplan overordnet del
Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap (...). De ansatte på skolen, foreldre og foresatte og elevene har sammen ansvar for å fremme helse, trivsel og læring og for å forebygge mobbing og krenkelseser.

Utdanningsdirektoratet
Det er også viktig at dere gir foreldrene mulighet til å snakke sammen for å bli kjent. På foreldremøtene kan foreldrene sitte sammen i grupper og drøfte relevante tema. Slike foreldremøter kan bidra til å utvikle et godt fellesskap.

Samling 2

- Syng/vis «Det e godt å ha någen»
- Høgtlesing av boka dei fekk på førre samling
- Stasjonsarbeid/oppgåver/leik
- Omvisning ute
- Arrangert uteleik i grupper
- Frileik ute

Haust etter skulestart

Lærar oppfordrar foreldre til å halda fram med Salamanderklubben i form av at klassekontakt legg opp til å møtas to-tre ettermiddagar i løp av året. Gjerne på skulen sitt område.

Barn

På hausten blir det teaterforestilling for barna med tema venskap og inkludering. Stab oppvekst er ansvarleg for å arrangerer dette. Samarbeider med skulen for å få ut invitasjon til føresette.

17. Arrangera tre besøksdagar for skulestartarane

Mål: Besøksdagane skal bidra til at barna får eit innblikk i korleis skulelivet er. Besøksdagane skal bidra til å skapa positive forventningar til skulestart, samt oppleving av tryggleik, glede, motivasjon, mestringstru og nysgjerrigheit.

- ✓ Skulen gjennomfører minimum tre besøksdagar for skulestartarane.
- ✓ Det er viktig at ein hugsar å innlemma barn som ikkje går i barnehage, barn som ikkje går i nærbarnehagen eller barn ein veit kjem flyttande.
- ✓ Skulen skal senda ut invitasjon med **innhald** i besøksdagane til barnehagen og foreldre, slik at dei kan førebu barna på kva som skal skje og skapa positive forventningar til besøksdagane.
- ✓ Om barnehagen ikkje har mogelegheit til å fylgje enkelte barn på skulebesøk, skal foreldra informerast og inviterast til å vere med. Det er barnehagen sitt ansvar å informere foreldre om ein ikkje har mogelegheit til å fylgja det aktuelle barnet.
- ✓ Den enkelte barnehage kan besøke skulane på uteområdet på eige initiativ, utanom oppsette besøk.
- ✓ Er det barnehagar som har enkeltbarn som har behov for ekstra besøk, anbefalast det at heile eller deler av barnehagegruppa er med på desse besøka.
- ✓ Det er rektor sitt ansvar å stå for innhaldet i besøksdagane. Den enkelte leiar kan delegere ansvaret til ein lærar/SFOleiar.
- ✓ Forslag til innhald i besøka:

Rammeplan barnehage

Dei eldste barna må få høve til å glede seg til å begynna på skulen og oppleve at det er ein samanheng mellom barnehage og skule (...). Barna skal få bli kjent med kva som skjer i skulen og skulefritidsordninga.

Rammeplan SFO

Det er ein fordel om barna får mogelegheit til å verta kjend med det fysiske miljøet og personalet i SFO før skulestart.

Kunnskapsdepartementet

Forskning og erfaring viser at barn som blir hjulpet i forkant av skulestart med å forstå hva som skjer i skolen, ser ut til å føle seg mer emosjonelt sikre og klare til å møte utfordringen med større trygghet når de begynner.

Første besøk

- Møte vaksne dei vil treffe på skulen -om mogeleg eigen lærar
- Reelt utdrag av ein skuledag inne i klasserommet saman med 1.klasse
- Ete saman
- Synge «Det e godt å ha någen»
- Dansa Bli-med-dansen med 1.klassingane
- Friminutt/frileik ute

Andre besøk

- Møte eigen lærar om denne er tildelt
- Reelt utdrag av ein skuledag inne i klasserommet
- Dansa Bli-med-dansen
- Arrangert uteleik
- Måltid og friminutt, gjerne med fadrar.

Tredje besøk

- Møta lærar om denne er tildelt
- Synga «Det e godt å ha någen»
- Dansa Bli-med-dansen
- SFO besøk (gjern onsdag eller fredag då skulen sluttar tidleg desse dagane).
- Bli kjent med tilsette, rutinar og aktivitetar samt lokale til SFO.

18. Fadderordning

Mål: Fadderordninga skal bidra til inkludering og tryggleik blant skulestartarane, samstundes som fadrane skal få kjenna på meistring ved å ha eit fadderansvar.

- ✓ Alle 1.klassingar skal ha ein eller fleire fadrar frå eit høgre klassetrinn.
- ✓ Det er anbefalt at 1.klassingane får møte fadrane sine før dei byrjar på skulen, t.d. i samband med besøksdagar på skulen, slik at dei kan bli kjende før skulestart.
- ✓ Lærarane må førebu fadrane på fadder-rolla.
- ✓ Den enkelte skulen arrangerer fadderordninga tilpassa eiga eining.

Hogsnes, 2019

Tidligere forskning viser at etablering av kontakt mellom skolevenner, tilstrekkelig lekmateriell, **støtte fra eldre elever**, samt undervisning og dialog som støtter opp om sosiale relasjoner, er vesentlige strategier for gode overganger.

15

19. Skuleleiinga besøker barnehagane

Mål: Skapa eit positive bilete av rektor/inspektør som autoritetspersonar som vil kunne gje tryggleik til barna. Barna vil og få høve til å dra samanhengar mellom barnehagen og skulen.

- ✓ I løp av våren vil ein eller to frå skuleleiinga besøke dei barnehagane som har barn som skal til deira skule.
- ✓ På desse besøka vil rektor/inspektør/SFOleiar fortelje noko om skulen og dra parallellar frå skulelivet til barnehagelivet.
- ✓ Det er ein fordel om dei har med seg bilete av skulen, som dei kan samtale rundt.

Hognes, 2019

Ifølge Bronfenbrenner vil deltakelse, eller samhandling, på tvers av setting skape forutsigbarhet og trygghet for barna, noe som igjen bidrar til videre kommunikasjon og fellesskapsfølelse. Deltakelse på tvers kunne være at grunnskolelærere og SFO-ansatte møtte barna i barnehagen for å bli kjent med dem før oppstart i skole og SFO.

20. Søkja SFO plass for kommande skuleår

Mål: Foreldre kjenner til søknadsfristen og søker innan fristen er gått ut.

- ✓ Innan 1.april må føresette søkje om SFO-plass for kommande år.
- ✓ Etter Statens budsjettavtale (01.08.24) skal alle fyrste, andre og tredjeklassingar, ha gratis kjernetid i SFO. Sveio kommune har valt å gje denne tida på onsdagar og fredagar, då dette er korte skuledagar.
- ✓ I tillegg vil ein tilby gratis SFO enten haust- eller vinterferie. Ved denne ordninga håpar ein at fleire som har behov får mogelegheit til å nytte seg av SFO.

Rammeplan SFO

Gjennom å gje barn mogelegheiter for aktiv deltaking i leik, kultur- og fritidsaktivitetar saman kan andre barn, kan skulefritidsordninga bidra til å jamne ut sosiale ulikskapar.

21. Barnesamtale og utfylling av overgangsskjema

Mål: Imøtekomme tankar, kjensler og forventningar barnet har kring det å slutte i barnehagen og å byrje på skulen og SFO.

- ✓ På våren skal pedagogisk leiar ha barnesamtale med alle skulestartarane. Pedagogisk leiar skal saman med barnet fylla ut eit [overgangsskjema](#) som skal sendast til skulen.
- ✓ Om barnet ikkje ynskjer å utlevere informasjon til skulen og/eller ikkje er interessert i å gjennomføre samtalen, skal dette ikkje gjennomførast.
- ✓ Det blir elles tilrådd at pedagogisk leiar har felles undringssamtalar i barnegruppa, kring det å byrje på skulen, gjerne ved hjelp av bilete/bøker eller i etterkant av ein overgangsaktivitet.

Rammeplan barnehage
Barnehagen skal vera bevisst på dei ulike uttrykksformene til barna og leggje til rette for medverknad på måtar som er tilpassa alderen, erfaringane, dei individuelle føresetnadane og behova til barna.

16

22. Foreldresamtale med fokus på overgangsskjema

Mål: Føresette får uttale seg om tankar og forventingar kring skulestart, samt kva opplysningar dei ynskjer å gje til skulen, slik at skulen kan sikra ein best mogeleg skulestart.

- ✓ Foreldre og pedagogisk leiar fyller ut [overgangsskjema](#) før foreldresamtalen.
- ✓ På foreldresamtalen går ein gjennom overgangsskjema som pedagogisk leiar og skulestartar har fylt ut, samt overgangsskjema som føresette og barnehagen har fylt ut.
- ✓ Det er føresette som bestemmer kva informasjon dei ynskjer å dele om barnet sitt.
- ✓ Om foreldre ikkje ynskjer å sende informasjon om sitt barn til skulen, skal ein likevel gjennomføre ein samtale kring temaet.
- ✓ Når skulen mottok god informasjon om enkeltbarnet blir det lettare å tilretteleggje for læringsløpet til det enkelte barnet allereie frå fyrste skuledag.
- ✓ Innan av 10. mai sender barnehagane, ferdig utfylt skjema til den aktuelle skulen.

Kunnskapsdepartementet
Overgangen fra barnehage til skole skal skje i nært samarbeid med barnas hjem, og foreldrene må være med å legge premisser for informasjonsoverleveringen. De må få innsyn i og avgjøre hvilken informasjon som følger barnet over i skolen.

23. Internt møte

Mål: PPT barnehage og PPT skule samarbeider tett om arbeid på systemnivå og enkeltsaker ved behov, for å sikra kontinuitet i overgangen.

- ✓ PPT barnehage og PPT skule har eit internt møte.
- ✓ Naudsynte samtykker er innhenta.

Opplæringslova § 24-1
Skolen, skolefritidsordninga og pedagogisk-psykologisk teneste, skal samarbeide med andre tenesteyterar dersom samarbeid er nødvendig for å gi eleven eit heilskapleg og samordna tenestetilbud.

24. Overføringsmøte om barn som har hatt individuell tilrettelegging i barnehagen inneverande år, eller barn som kan trenge tilpassa tilrettelegging i overgangen

Mål: Møtet skal vere relasjonsbyggjande og ha fokus på korleis ein best mogleg kan leggje til rettes den tilpassa opplæringsa slik at barnet opplever meistring, utvikling og inkludering.

- ✓ Nokre barn kan ha trong for individuell tilrettelagt støtte og trygging i ein overgang av ulike grunnar.
- ✓ Alle barn har rett på tilpassa opplæring, og i nokre tilfelle kan det vera behov for eit tettare samarbeid mellom barnehage, skule, SFO og eventuelle andre i laget rundt barnet, for å få dette til. Då kan styrar kalla inn til overføringsmøte med foreldre, skule og andre aktuelle instansar.
- ✓ Foreldra sine tankar og barnet sitt uttrykk for kva som er viktig i overgangen skal særleg vektleggast.
- ✓ Kontaktlærar skal vere med på møtet.
- ✓ Hugs innkalling med sakliste og referat.
- ✓ Styrar som er ansvarleg for møtet.

Læreplan overordna del
Elevane møter skolen med ulike erfaringar, forkunnskapar, haldningar og behov. Skolen må gi alle elevar likeverdige moglegheiter til læring og utvikling, uavhengig av føresetnadene deira.

17

Opplæringslova § 11-1.
Kommunen skal sørge for at opplæringa er tilpassa, det vil seie at elevane får eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa uavhengig av føresetnadar, og at alle skal få utnytta og utvikla evnene sine.

25. Utforma midlertidige vedtak for barn som treng eit individuelt tilrettelagt opplæringstilbod ved skulestart

Mål: Sikra inkludering og tilpassa opplæring for barn som treng eit individuelt tilrettelagt opplæringstilbod ved skulestart.

- ✓ Treng barnet individuell støtte i overgangen og oppstart på skulen, kan PPT skriva dette i den sakkunne vurderinga som blir utforma medan barnet går i barnehagen.
- ✓ Rektor kan fatta eit midlertidig vedtak ved behov, både før og etter skulestart
- ✓ Midlertidige vedtak kan utformast på den sakkunne vurderinga som ligg frå barnehagen, men vedtaka skal ha ein avgrensa tidsperiode. Medan barnet har eit midlertidig vedtak, må skulen vurdere om barnet vil ha behov for vidare individuell tilrettelagt opplæring innafor skulen sine rammer. Er dette aktuelt skal det sendast ei oppmelding til PPT.

Opplæringslova § 11-6.
Elevar har rett til individuell tilrettelagd opplæring dersom dei treng det for å få tilfredsstillande utbytte av opplæringa.

26. Fyrste skuledag

Mål: 1.klassingane og føresette opplever ein god start på skulegangen.

- ✓ Fyrste skuledag er ein stor dag for barna som skal byrje på skulen og deira føresette, men og for skulane som skal ta godt i mot dei nye 1.klassingane.
- ✓ Fyrste skuledag skal føresette vere med 1.klassingen sin på skulen.
- ✓ Rektor og lærar møter 1.klassingane med føresette i skulegarden, der flagget er heist, før dei går inn i klasserommet.
- ✓ Føresette kan vera med så lenge dei vil, men dei fleste går når elevane har fyrste matpause.
- ✓ Foreldre er velkomne (tilbake) til å fylgje barnet sitt på SFO, om dei ynskjer dette.

Kunnskapsdepartementet
Samtidig med at barnet får oppleve sammenheng og trygghet, er det viktig å markere selve skolestarten. Den første skoledagen er en milepæl og bør oppleves som dette.

27. Nettverk overgang barnehage-skule og SFO

Mål: Skape samanheng mellom dei ulike institusjonane og få til eit godt tverrfagleg samarbeid med felles kompetanseheving, slik at me kan byggje gode lag rundt barna.

- ✓ Det er grunnleggande for eit godt samarbeid at barnehage, skule og SFO har kunnskap om kvarandre sine institusjonar.
- ✓ Nettverket skal vere ein arena for forventningsavklaring, informasjonsutveksling og kompetanseheving.
- ✓ Nettverket vil og bli brukt som ein del av implementering, vidareføring og oppfølging av aktivitetane i overgangsplanen.
- ✓ Inkluderande fellesskap skal vere eit overordna tema i nettverka.
- ✓ Nettverket vil ha fire samlingar i året og er organisert etter [dialogmodell til Torbjørn Lund](#).

Kunnskapsdepartementet
Veilederen anbefaler at lærere i barnehage og skule har felles møteplasser for forventningsavklaringer, kompetanseutvikling og felles planlegging. Mål og progresjon for fagområdene i rammeplanen og for skolens fag bygger på hverandre, og arbeidet består i å sikre godt samsvar mellom plan og praksis.

18

28. 6-års kontroll hos helsesjukepleiar

Mål: Fremja ein best mogeleg helsemessig utvikling, samt gje støtte og rettleiing ved behov.

- ✓ Tema for kontrollen er helse, legeundersøking, og skulestart.
- ✓ Helsesjukepleiar frå skulehelsetenesta tek kontakt med føresette og kallar deretter inn til 6 års kontroll på skulen. Det er valfritt om foreldre vil vera med.
- ✓ Om føresette ikkje er med på kontrollen, tek helsesjukepleiar kontakt med føresette etter gjennomført kontroll.
- ✓ I etterkant av kontrollen på skulen, blir barnet kalla inn til legeundersøking saman med føresette på helsestasjonen.
- ✓ På denne kontrollen vil ein få høve til å finne ut om det er barn som har behov for ekstra oppfølging vidare.
- ✓ Helsesjukepleiar vil gje tilbod om kontakt, hjelp og rettleiing i helsespørsmål på eit tidleg tidspunkt ved behov.

Overordna del av læreplanen
Temaet [livsmestring] skal bidra til at elevene lærer å håndtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte.

29. Rettleiing på systemnivå med PPT – med leiing og 1.klasseteam etter avtale

Mål: PPT deltek med kompetanseutvikling og rettleiing til lærarar på system- og individnivå.

- ✓ Lærar/skuleleiing har ansvar for å ta kontakt med PPT om dei har behov for observasjon, kompetanseutvikling og/eller rettleiing på systemnivå.
- ✓ Om det er behov for å drøfte særlege behov til eit enkeltbarn skal foreldre vere informert og det skal det føreliggje ei oppmelding til PPT.
- ✓ I 1.klasse samarbeid PPT kontakt frå barnehage og PPT kontakt frå skule for å sikra barna ein god overgang.

Opplæringslova § 11-13.
Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal samarbeide med og støtte skolane i det førebyggjande arbeidet for å gi eit inkluderande opplæringsstilbod til elevar som kan ha behov for tilrettelegging av opplæringa.

30. Helsesjukepleiar blir kjent med 1.klasse

Mål: Jobbe førebyggjande med å fremje ein best mogeleg fysisk og psykisk utvikling hos barna.

- ✓ Etter oppstart i 1.klasse kjem helsesjukepleiar på besøk i klasserommet for å bli kjent med elevane.
- ✓ Samtalar om søvn, mat, vener og psykologisk fyrstehjelp står sentralt. Desse temaa er og i fokus når helsesjukepleiar deltek på foreldremøte.
- ✓ Helsesjukepleiar er innom klassen med jamne mellomrom gjennom skuleåret.
- ✓ Helsesjukepleiar har «open dør-tilbod» til elevane. Her er alle elevar velkomne, om dei har trong for å snakke med nokon eller om dei har trong for litt ekstra omsorg.

Opplæringslova § 1-3
Elevane (...) skal utvikle kunnskap, dugleik og haldningar som gjer at dei kan meistre livet sitt og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet.

19

31. Utviklingssamtalar

Mål: Samtalen skal vera relasjonsskapande og leggje grunnlag for eit godt samarbeid mellom elev, føresette og skulen.

- ✓ Alle skular skal ha utviklingssamtale med foreldre og gjerne elev, to gonger i året på alle trinn.
- ✓ «Temaer for samtale skal være hvordan eleven gjør det i de ulike fagene, hvordan eleven arbeider på skolen og hjemme, og om elevens sosiale utvikling»¹⁰
- ✓ På den fyrste samtalen kan det og vere lurt å ha med overgangsskjema frå barnehagen som eit utgangspunkt.
- ✓ I samtalen er det viktig at elev og føresette får koma med sine tankar kring skulestart, skuleveg og skulekvardagen.
- ✓ NB: Ved behov frå lærar kan ein halda bil-kjent-samtale i tillegg til utviklingssamtale

Læreplan, Overordna del
Skolen har det overordnende ansvaret for å ta initiativ og tilrettelegge for samarbeid. Dette innebærer å sørge for at foreldre og foresatte får nødvendig informasjon, og for at de gis mulighet til å ha innflytelse på sine barns skolehverdag.

32. «LITTFest» på biblioteket

Mål: Bevisstgjera og bidra til gode lesestunder mellom føresette og barn både for å auka lesefrekvensen, men og for å styrke relasjonen.

- ✓ Biblioteket inviterer 1.klassingar med foreldre til «LITTFest» på biblioteket ein ettermiddag om hausten.
- ✓ Her vil det bli høgtlesing og ein vil få mogelegheit til å gjera seg kjent med biblioteket sine bøker og tenester.
- ✓ Biblioteket samarbeidar med skulen for å få ut informasjon til foreldre.

Gjems, 2016
Gode erfaringer med lesing er av stor betydning for å etablere trygge relasjoner mellom barn og voksen, og for å støtte barn i å oppleve lesing som en trivelig aktivitet de vil oppsøke igjen og igjen.

¹⁰ [Utviklingssamtaler - Foreldreutvalget for grunnopplæringen \(foreldreutvalgene.no\)](http://www.foresatte.no/utviklingssamtaler)

Litteraturhenvisning

- Barnehagelova. *Lov om barnehager*. (LOV-2005-06-17-64). [Lov om barnehager \(barnehageloven\) - Lovdata](#).
- Drugli, M. B. og Nordahl, T. (2016). *Forskningsartikkel. Samarbeid mellom hjem-skole*. Utdanningsdirektoratet. [Betydningen av skole-hjem samarbeid \(udir.no\)](#)
- Foreldreutvalget for grunnopplæringen. *Utviklingssamtaler*. [Utviklingssamtaler - Foreldreutvalget for grunnopplæringen \(foreldreutvalgene.no\)](#)
- Gjems, L. (2016). *Barnehagens arbeid med tidlig litterasitet*. Fagbokforlaget.
- Hogsnes, D. H. (2019) *Barns overgang frå barnehage til skole og skolefritidsordning*. Fagbokforlaget
- Hogsnes, D. H. (2019) *SFO som arena for lesing, lek og vennskap i overgangen fra barnehage til skole*. UIS. [SFO som arena for lesing lek og vennskap i overgangen fra barnehage til skole.pdf \(uis.no\)](#)
- Hogsnes, D. H. og Moser, T. (2014). *Forståelse av gode overganger og opplevelse av sammenhenger mellom barnehage, skole og SFO*. Tidsskrift for nordisk barnehageforskning. [Visning av Forståelser av gode overganger og opplevelse av sammenheng mellom barnehage, skole og sfo \(nordiskbarnehageforskning.no\)](#)
- Kunnskapsdepartementet. (2008). *Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole*. Regjeringen. [f-4248-fra-eldst-til-yngst.pdf \(regjeringen.no\)](#)
- Lillejord, S., Børte, K., Halvorsrud, K., Ruud, E., & Freyr, T. (2015) . *Tiltak med positiv innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole: En systematisk kunnskapsoversikt*. Kunnskapscenter for utdanning. [kunnskapscenter-overgangbarnehage-web.pdf \(utdanningsforskning.no\)](#)
- Læreplan overordna del. (2017). *Overordna del – verdier og prinsipp for grunnopplæringa*. Regjeringa. [overordna-del---verdier-og-prinsipp-for-grunnopplaringa_nynorsk.pdf \(regjeringen.no\)](#)
- Meld. St. 6. (2019-2020). *Tett på – tidlig innsats og inkluderte fellesskap i barnehage, skole og SFO*. Regjeringen. Kunnskapsdepartementet. [Meld. St. 6 \(2019–2020\) - regjeringen.no](#)
- Opplæringslova. (2003). *Lov om grunnskuleopplæringa og den vidaregåande opplæringa* (LOV-2003-06-09-30. Lovdata. [Lov om grunnskuleopplæringa og den vidaregåande opplæringa \(opplæringslova\) - Lovdata](#)
- Rammeplan for SFO. (2021). *Forskrift om rammeplan for skolefritidsordningen*. (FOR-2021-05-31-1825). Lovdata. [Forskrift om rammeplan for skolefritidsordningen - 2.1 Overordnet om verdigrunnlaget til SFO - Lovdata](#).
- Sveio kommune. *BTI – betre tverrfagleg innsats for barn og unge i Sveio kommune*. [Sveio BTI – Betre tverrfagleg innsats for barn og unge i Sveio kommune \(betreinnsats.no\)](#)

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. [Rammeplan for barnehagen \(udir.no\)](https://www.udir.no/rammeplan-for-barnehagen)

Utdanningsdirektoratet. (2024). *Samarbeid mellom hem og skole*. [Samarbeid mellom hjem og skole | udir.no](https://www.udir.no/samarbeid-mellom-hjem-og-skole)

Utdanningsdirektoratet. (2014). *Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning*. Udir.

Utdanningsdirektoratet. (2015). *Overganger for barn og unge som får spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning*. [Overganger for barn og unge som får spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning \(udir.no\)](https://www.udir.no/overganger-for-barn-og-unge-som-far-spesialpedagogisk-hjelp-eller-spesialundervisning)